

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
36015007	CEIP Plurilingüe de Cedeira	Redondela	2024/2025

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación primaria	Ciencias Sociais	4º Pri.	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	3
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	6
4.1. Concrecións metodolóxicas	15
4.2. Materiais e recursos didácticos	16
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	17
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	17
6. Medidas de atención á diversidade	18
7.1. Concreción dos elementos transversais	19
7.2. Actividades complementarias	20
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	20
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	22
9. Outros apartados	23

1. Introducción

Esta programación didáctica ten como referencia o Decreto 155/2022 do 15 de setembro, no que se establece o currículo da educación primaria en Galicia. A súa finalidade é a de asegurar unha formación común a todos os alumnos/as de 4º de primaria na área de Ciencias Sociais.

Responde a un intento de racionalizar a práctica educativa, co obxecto de que esta non se desenvolva de forma arbitraria.

Vaise desenvolver no CEIP plurilingüe de Cedeira, centro de educación infantil e primaria, situado na parroquia de San Andrés de Cedeira no concello de Redondela (Pontevedra). Esta parroquia de máis de 2.000 habitantes, ten unha extensión de 5,8 km² e conta con 7 núcleos de poboación denominados: Aldea, Rande, Eira Pedriña, A Formiga, Fortóns, A Portela e Cruceiro (o centro atópase nesta última poboación).

O concello de Redondela, ao que pertence o centro, ten 29.918 habitantes e unha extensión de 52 Km². Está situado no interior da ría de Vigo, pertence a comarca de Vigo, polo que está moi ligado social e economicamente a esta cidade.

O centro é un CEIP dunha liña, ten 3 aulas de infantil e 6 de primaria. O equipo docente está formada por 17 mestres, 9 con funcións de titoría e os restantes con especialidades: música, inglés, educación física, relixión, orientación, pedagogía terapéutica e audición e linguaxe. Tres deles son itinerantes, un compartido co CEIP de Laredo (Redondela), outro co CEIP Alexandre Boveda (Redondela) e o terceiro cos CEIP Porto Cabeiro (Redondela) e o CEIP Manuel Padín Truteiro (Arcade). Ao formar parte da rede de centros plurilingües de Galicia, tamén conta cun profesor auxiliar de conversa.

Con respecto as instalacións, ten un edificio principal onde se atopan as aulas de infantil, de primaria, das especialidades (inglés, audición e linguaxe, pedagogía terapéutica e orientación) e os espazos comúns (biblioteca, aula de "Polos creativos", aula de sala de profesores e dirección). A aula de música e o comedor escolar atópanse nunha ampliación do edificio.

Na zona exterior hai dúas pistas (unha cuberta e outra descuberta), unha pequena zona cuberta, un parque infantil para os nenos de infantil e zona arborada.

O Centro ten xornada continua de 09:00 a 14:00 horas. Conta con servizo de transporte escolar e comedor, ambos xestionados pola Xunta.

Esta programación vai dirixida ao alumnado de 4º de primaria. O grupo está formado por 13 rapaces/as (7 nenos e 6 nenas), todos coñécense desde infantil. Son nenos/as que teñen unha boa relación, compren as normas e se adaptan sen dificultade ás diferentes situacións que require o día a día na aula.

Con respecto ao nivel académico, é un grupo con diferentes ritmos de traballo e que implicará a necesidade de adaptar algunhas actividades e de traballar de xeito cooperativo, co fin de unificar os ritmos e que haxa unha interdependencia positiva entre eles.

Para conseguir os obxectivos propostos para esta área e para este curso aproveitaremos os recursos que nos ofrece a contorna (proximidade de zona de monte ou de praia...) e o centro (horta escolar, aula de informática, laboratorio...).

Nesta programación os contidos repártense en 6 unidades didácticas, traballaranse dúas por trimestre. A organización do tempo das actividades de ensino-aprendizaxe será flexible para adecuarse aos diferentes ritmos e adaptarse, o máximo posible, ás características dos nenos/as.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Utilizar dispositivos e recursos dixitais de forma segura, responsable e eficiente, para buscar información, comunicarse e traballar de maneira individual, en equipo e en rede.	3		4	1-2-3-4-5				4
OBX2 - Expor e dar resposta a cuestións científicas sinxelas, utilizando diferentes técnicas, instrumentos e modelos propios do pensamento científico, para interpretar e explicar feitos e fenómenos que ocorren no medio natural, social e cultural.	1-2-3		2-4	1-2		4		
OBX3 - Identificar as características dos diferentes elementos ou sistemas do medio natural, social e cultural, analizando a súa organización e as propiedades e establecendo relacións entre estes, para recoñecer o valor do patrimonio cultural, conservalo, melloralo e emprender accións para o seu uso responsable.			1-2-4-5	1		4	1	1
OBX4 - Identificar as causas e consecuencias da intervención humana na contorna, desde os puntos de vista social, económico, cultural, tecnolóxico e ambiental, para mellorar a capacidade de afrontar problemas, buscar solucións e actuar de maneira individual e cooperativa na súa resolución, e para poñer en práctica estilos de vida sustentables e consecuentes co respecto, o coidado e a protección das persoas e do planeta.	5		2-5		4	1-3-4	1	
OBX5 - Observar, comprender e interpretar continuidades e cambios do medio natural, social e cultural, analizando relacións de causalidade, simultaneidade e sucesión, para explicar e valorar as relacións entre diferentes elementos e acontecementos.	3		4		4	1-3	2	1
OBX6 - Recoñecer e valorar a diversidade e a igualdade de xénero, mostrando empatía e respecto por outras culturas e reflexionando sobre cuestións éticas, para contribuír ao benestar individual e colectivo dunha sociedade en continua transformación e ao logro dos valores de integración europea.		3			3	1-2-3		1
OBX7 - Participar na contorna e na vida social de forma eficaz e construtiva desde o respecto aos valores democráticos, aos dereitos humanos e da infancia e aos principios e valores do Estatuto de autonomía de Galicia, da Constitución española e da Unión Europea, valorando a función do Estado e das súas institucións no mantemento da paz e da seguridade integral cidadá, para xerar interaccións respectuosas e equitativas e promover a resolución pacífica e dialogada dos conflitos.	5				1	1-2-3		1

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	A atmósfera e o clima.	CONTIDOS TRABALLADOS: - A atmosfera. - O tempo atmosférico. - As precipitacións. - Como se mide o tempo atmosférico? - Os climas de España. - Aprendo a coidar a atmosfera.	17	18	X		
2	A auga na Terra.	CONTIDOS TRABALLADOS: - A auga na Terra. - O movemento da auga. - O río. - Os principais ríos de España. - A auga e as catástrofes naturais. - Aprendo a coidar a auga.	17	18	X		
3	O relevo.	CONTIDOS TRABALLADOS: - Como se formou o relevo? - As formas do relevo. - O relevo de España. - Minerais e rochas. - Usos de rochas e minerais. - Aprendo a coidar as montañas.	17	17		X	
4	O lugar onde vivimos.	CONTIDOS TRABALLADOS: - O municipio. - Funcións e servizos que presta o Concello. - As Comunidades Autónomas. - O Estatuto de Autonomía e institucións de Galicia. - As leis. - Aprendo a coidar o lugar onde vivimos.	17	18		X	
5	A poboación.	CONTIDOS TRABALLADOS: - Cambios na poboación. - Clasificación da poboación. - A poboación de España. - O sector primario: alimentos e materias primas. - O sector secundario: produción de bens. - O sector terciario: servizos.	16	17			X
6	Da Prehistoria ata a Idade Antiga.	CONTIDOS TRABALLADOS: - A Prehistoria. - Etapas da Prehistoria.	16	17			X

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
6	Da Prehistoria ata a Idade Antiga.	- A Idade Antiga: - Os pobos da Península Ibérica. - O Imperio Romano. - As cidades de Hispania. Galicia: Prehistoria e Idade Antiga.	16	17			X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	A atmósfera e o clima.	18

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Identificar as características, a organización e as propiedades dos elementos do medio natural, social e cultural a través de metodoloxías de indagación e utilizando as ferramentas e os procesos adecuados.	Identificar algunhas características e propiedades dos elementos do medio natural, social e cultural.	PE	50
CA2.2 - Identificar conexións sinxelas entre diferentes elementos do medio natural, social e cultural, mostrando comprensión das relacións que se establecen.	Relaciona elementos do medio natural, social e cultural.		
CA2.3 - Identificar problemas ecosociais, propoñer posibles solucións e poñer en práctica estilos de vida sustentable, recoñecendo comportamentos respectuosos de coidado, corresponsabilidade e protección da contorna, e de uso sustentable dos recursos naturais, expresando os cambios positivos e negativos causados no medio pola acción humana.	Identificar algúns problemas ecosociais, algúns comportamentos respectuosos de coidado do medio natural e mencionar algúns cambios causados no medio pola acción humana.		
CA4.1 - Protexer o patrimonio natural e cultural e valoralo como un ben común, adoptando condutas respectuosas para o seu gozo e propoñendo accións para a súa conservación e mellora.	Protexer e respetar o patrimonio natural e cultural e valoralo como un ben común.		
CA4.2 - Identificar feitos da contorna social e cultural desde a Prehistoria ata a Idade Antiga, empregando as nocións de causalidade, simultaneidade e sucesión.	Identificar feitos da contorna social e cultural desde a Prehistoria ata a Idade Antiga.		
CA1.1 - Utilizar dispositivos e recursos dixitais, de acordo coas necesidades do contexto educativo, de forma segura, buscando información, comunicándose e traballando de forma individual e en equipo, reelaborando e creando contidos dixitais sinxelos.	Utilizar dispositivos e recursos dixitais para buscar información e crear contidos dixitais sinxelos.	TI	50
CA1.2 - Formular preguntas e realizar predicións razoadas, demostrando curiosidade polo medio natural, social e cultural próximo.	Amosa curiosidade polo medio natural, social e cultural próximo.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Realizar experimentos guiados utilizando diferentes técnicas de indagación e modelos, empregando de forma segura instrumentos e dispositivos, realizando observacións e medicións precisas e rexistrándoas correctamente.	Participa en experimentos guiados e no rexistro dos datos.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procedementos de indagación adecuados ás necesidades da investigación (observación no tempo, identificación e clasificación, procura de patróns, creación de modelos, investigación a través de procura de información, experimentos con control de variables...). - Vocabulario científico básico relacionado coas diferentes investigacións. - Fomento da curiosidade, a iniciativa e a constancia na realización das diferentes investigacións. - Estratexias de procuras guiadas de información na internet seguras e eficientes (valoración, discriminación, selección e organización). - As tecnoloxías da información xeográfica (TIX). A estación meteorolóxica e os seus instrumentos. Relación entre as zonas climáticas e a diversidade de paisaxes. Algunhas características do clima de Galicia. - Responsabilidade ecosocial. A transformación e a degradación dos ecosistemas naturais pola acción humana. Conservación e protección da natureza. Os malos tratos animais e a súa protección. - Estilos de vida sustentable. O consumo e a produción responsables, a alimentación equilibrada e sustentable, o uso eficiente da auga e da enerxía, a mobilidade segura, saudable e sustentable, e a prevención e a xestión dos residuos. Pautas para a prevención de enfermidades, riscos e accidentes na súa contorna máis próxima. - O patrimonio natural e cultural. Diferenzas entre parques nacionais, rexionais e naturais. Os espazos naturais protexidos. O seu uso, coidado e conservación.

UD	Título da UD	Duración
2	A auga na Terra.	18

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Identificar as características, a organización e as propiedades dos elementos do medio natural, social e cultural a través de metodoloxías de indagación e utilizando as ferramentas e os procesos adecuados.	Identificar algunhas características e elementos do medio natural, social e cultural.	PE	50
CA2.2 - Identificar conexións sinxelas entre diferentes elementos do medio natural, social e cultural, mostrando comprensión das relacións que se establecen.	Relaciona elementos do medio natural, social e cultural.		
CA2.3 - Identificar problemas ecosociais, propoñer posibles solucións e poñer en práctica estilos de vida sustentable, recoñecendo comportamentos respectuosos de coidado, corresponsabilidade e protección da contorna, e de uso sustentable dos recursos naturais, expresando os cambios positivos e negativos causados no medio pola acción humana.	Identificar algúns problemas ecosociais, algúns comportamentos respectuosos de coidado do medio natural e mencionar algúns cambios causados no medio pola acción humana.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Protexer o patrimonio natural e cultural e valoralo como un ben común, adoptando condutas respectuosas para o seu gozo e propoñendo accións para a súa conservación e mellora.	Protexer e respetar o patrimonio natural e cultural e valoralo como un ben común.		
CA4.2 - Identificar feitos da contorna social e cultural desde a Prehistoria ata a Idade Antiga, empregando as nocións de causalidade, simultaneidade e sucesión.	Identificar feitos da contorna social e cultural desde a Prehistoria ata a Idade Antiga.		
CA1.1 - Utilizar dispositivos e recursos dixitais, de acordo coas necesidades do contexto educativo, de forma segura, buscando información, comunicándose e traballando de forma individual e en equipo, reelaborando e creando contidos dixitais sinxelos.	Utilizar dispositivos e recursos dixitais para buscar información e crear contidos dixitais sinxelos.		
CA1.3 - Buscar e seleccionar información, de diferentes fontes seguras e fiables utilizándoa en investigacións relacionadas co medio natural, social e cultural e adquirindo léxico científico básico.	Buscar información relacionada co medio natural, social e cultural e adquirindo léxico científico básico.	TI	50
CA1.4 - Realizar experimentos guiados utilizando diferentes técnicas de indagación e modelos, empregando de forma segura instrumentos e dispositivos, realizando observacións e medicións precisas e rexistrándoas correctamente.	Participa en experimentos guiados e no rexistro dos datos.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Procedementos de indagación adecuados ás necesidades da investigación (observación no tempo, identificación e clasificación, procura de patróns, creación de modelos, investigación a través de procura de información, experimentos con control de variables...). - Vocabulario científico básico relacionado coas diferentes investigacións. - Estratexias de procuras guiadas de información na internet seguras e eficientes (valoración, discriminación, selección e organización). - O cambio climático. Introducción ás causas e consecuencias do cambio climático, e o seu impacto nas paisaxes da Terra. Medidas de mitigación. - Responsabilidade ecosocial. A transformación e a degradación dos ecosistemas naturais pola acción humana. Conservación e protección da natureza. Os malos tratos animais e a súa protección. - Estilos de vida sustentable. O consumo e a produción responsables, a alimentación equilibrada e sustentable, o uso eficiente da auga e da enerxía, a mobilidade segura, saudable e sustentable, e a prevención e a xestión dos residuos. Pautas para a prevención de enfermidades, riscos e accidentes na súa contorna máis próxima. - O patrimonio natural e cultural. Diferenzas entre parques nacionais, rexionais e naturais. Os espazos naturais protexidos. O seu uso, coidado e conservación.

UD	Título da UD	Duración
3	O relevo.	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Identificar as características, a organización e as propiedades dos elementos do medio natural, social e cultural a través de metodoloxías de indagación e utilizando as ferramentas e os procesos adecuados.	Identificar algunhas características e propiedades dos elementos do medio natural, social e cultural.	PE	50
CA2.2 - Identificar conexións sinxelas entre diferentes elementos do medio natural, social e cultural, mostrando comprensión das relacións que se establecen.	Relaciona elementos do medio natural, social e cultural.		
CA2.3 - Identificar problemas ecosociais, propoñer posibles solucións e poñer en práctica estilos de vida sustentable, recoñecendo comportamentos respectuosos de coidado, corresponsabilidade e protección da contorna, e de uso sustentable dos recursos naturais, expresando os cambios positivos e negativos causados no medio pola acción humana.	Identificar algúns problemas ecosociais, algúns comportamentos respectuosos de coidado do medio natural e mencionar algúns cambios causados no medio pola acción humana.		
CA4.1 - Protexer o patrimonio natural e cultural e valoralo como un ben común, adoptando condutas respectuosas para o seu gozo e propoñendo accións para a súa conservación e mellora.	Protexer e respetar o patrimonio natural e cultural e valoralo como un ben común.		
CA4.2 - Identificar feitos da contorna social e cultural desde a Prehistoria ata a Idade Antiga, empregando as nocións de causalidade, simultaneidade e sucesión.	Identificar feitos da contorna social e cultural desde a Prehistoria ata a Idade Antiga.		
CA1.1 - Utilizar dispositivos e recursos dixitais, de acordo coas necesidades do contexto educativo, de forma segura, buscando información, comunicándose e traballando de forma individual e en equipo, reelaborando e creando contidos dixitais sinxelos.	Utilizar dispositivos e recursos dixitais para buscar información e crear contidos dixitais sinxelos.	TI	50
CA1.2 - Formular preguntas e realizar predicións razoadas, demostrando curiosidade polo medio natural, social e cultural próximo.	Amosa curiosidade polo medio natural, social e cultural próximo.		
CA1.4 - Realizar experimentos guiados utilizando diferentes técnicas de indagación e modelos, empregando de forma segura instrumentos e dispositivos, realizando observacións e medicións precisas e rexistrándoas correctamente.	Participa en experimentos guiados e no rexistro dos datos.		
CA1.5 - Realizar actividades no contexto da comunidade escolar, asumindo responsabilidades e establecendo acordos de forma dialogada e democrática e empregando unha linguaxe inclusiva e non violenta.	Participar en actividades cooperativas.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Técnicas para unha correcta exposición oral dos resultados da investigación, presentando os resultados en diferentes formatos. - Vocabulario científico básico relacionado coas diferentes investigacións. - Fomento da curiosidade, a iniciativa e a constancia na realización das diferentes investigacións.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Estratexias de procuras guiadas de información na internet seguras e eficientes (valoración, discriminación, selección e organización). - Relación dos elementos, movementos e dinámicas que ocorren no universo con determinados fenómenos físicos que afectan a Terra e repercuten na vida diaria e na contorna. - Responsabilidade ecosocial. A transformación e a degradación dos ecosistemas naturais pola acción humana. Conservación e protección da natureza. Os malos tratos animais e a súa protección. - Estilos de vida sustentable. O consumo e a produción responsables, a alimentación equilibrada e sustentable, o uso eficiente da auga e da enerxía, a mobilidade segura, saudable e sustentable, e a prevención e a xestión dos residuos. Pautas para a prevención de enfermidades, riscos e accidentes na súa contorna máis próxima. - O patrimonio natural e cultural. Diferenzas entre parques nacionais, rexionais e naturais. Os espazos naturais protexidos. O seu uso, coidado e conservación.

UD	Título da UD	Duración
4	O lugar onde vivimos.	18

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Identificar as características, a organización e as propiedades dos elementos do medio natural, social e cultural a través de metodoloxías de indagación e utilizando as ferramentas e os procesos adecuados.	Identificar algunhas características e propiedades dos elementos do medio natural, social e cultural.	PE	50
CA2.2 - Identificar conexións sinxelas entre diferentes elementos do medio natural, social e cultural, mostrando comprensión das relacións que se establecen.	Relaciona elementos do medio natural, social e cultural.		
CA2.3 - Identificar problemas ecosociais, propoñer posibles solucións e poñer en práctica estilos de vida sustentable, recoñecendo comportamentos respectuosos de coidado, corresponsabilidade e protección da contorna, e de uso sustentable dos recursos naturais, expresando os cambios positivos e negativos causados no medio pola acción humana.	Identificar algúns problemas ecosociais, algúns comportamentos respectuosos de coidado do medio natural e mencionar algúns cambios causados no medio pola acción humana.		
CA3.3 - Coñecer os principais órganos de goberno e as funcións de diversas administracións e servizos públicos, valorando a importancia da súa xestión para a seguridade integral cidadá e a participación democrática.	Coñecer algúns dos órganos de goberno e algúns dos servizos públicos.		
CA3.4 - Interiorizar normas básicas para a convivencia no uso dos espazos públicos como peóns ou como usuarios dos medios de locomoción, identificando os sinais de tráfico e tomando conciencia da importancia dunha mobilidade segura, saudable e sustentable tanto para as persoas como para o planeta.	Identificar algunhas das normas básicas de convivencia nos espazos públicos e recoñecer algúns dos sinais de tráfico.		
CA4.1 - Protexer o patrimonio natural e cultural e valoralo como un ben común, adoptando condutas respectuosas para o seu gozo e propoñendo accións para a súa conservación e mellora.	Protexer e respetar o patrimonio natural e cultural e valoralo como un ben común.		

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.1 - Utilizar dispositivos e recursos dixitais, de acordo coas necesidades do contexto educativo, de forma segura, buscando información, comunicándose e traballando de forma individual e en equipo, reelaborando e creando contidos dixitais sinxelos.	Utilizar dispositivos e recursos dixitais para buscar información e crear contidos dixitais sinxelos.	TI	50
CA3.2 - Valorar positivamente as accións que fomentan a igualdade de xénero e as condutas non sexistas recoñecendo modelos positivos ao longo da historia.	Valorar positivamente as accións que fomentan a igualdade de xénero e as condutas non sexistas.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Vocabulario científico básico relacionado coas diferentes investigacións. - Estratexias de procuras guiadas de información na internet seguras e eficientes (valoración, discriminación, selección e organización). - Responsabilidade ecosocial. A transformación e a degradación dos ecosistemas naturais pola acción humana. Conservación e protección da natureza. Os malos tratos animais e a súa protección. - Estilos de vida sustentable. O consumo e a produción responsables, a alimentación equilibrada e sustentable, o uso eficiente da auga e da enerxía, a mobilidade segura, saudable e sustentable, e a prevención e a xestión dos residuos. Pautas para a prevención de enfermidades, riscos e accidentes na súa contorna máis próxima. - A organización política e territorial de España. - Organización e funcionamento da sociedade. As principais institucións e entidades da contorna local, rexional e nacional e os servizos públicos que prestan. Estrutura administrativa de España. - Seguridade viaria. A cidade como espazo de convivencia. Normas de circulación, sinais e marcas viarias. Mobilidade segura, saudable e sustentable, como peóns ou como usuarios dos medios de locomoción. - Compromisos e normas para a vida en sociedade. - O tempo histórico. Nocións temporais e cronoloxía. Localización temporal das grandes etapas históricas en eixes cronolóxicos. Temas de relevancia na historia (Prehistoria e Idade Antiga).

UD	Título da UD	Duración
5	A poboación.	17

Craterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Identificar as características, a organización e as propiedades dos elementos do medio natural, social e cultural a través de metodoloxías de indagación e utilizando as ferramentas e os procesos adecuados.	Identificar algunhas características e propiedades dos elementos do medio natural, social e cultural.	PE	50
CA2.2 - Identificar conexións sinxelas entre diferentes elementos do medio natural, social e cultural, mostrando comprensión das relacións que se establecen.	Relaciona elementos do medio natural, social e cultural.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.3 - Identificar problemas ecosociais, propoñer posibles solucións e poñer en práctica estilos de vida sustentable, recoñecendo comportamentos respectuosos de coidado, corresponsabilidade e protección da contorna, e de uso sustentable dos recursos naturais, expresando os cambios positivos e negativos causados no medio pola acción humana.	Identificar algúns problemas ecosociais, algúns comportamentos respectuosos de coidado do medio natural e mencionar algúns cambios causados no medio pola acción humana.		
CA3.1 - Analizar a importancia demográfica, cultural e económica das migracións na actualidade, valorando con respecto e empatía a achega da diversidade cultural ao benestar individual e colectivo.	Coñecer as características básicas das migracións e valorando a diversidade cultural.		
CA3.3 - Coñecer os principais órganos de goberno e as funcións de diversas administracións e servizos públicos, valorando a importancia da súa xestión para a seguridade integral cidadá e a participación democrática.	Coñecer algúns dos órganos de goberno e algúns dos servizos públicos.		
CA4.1 - Protexer o patrimonio natural e cultural e valoralo como un ben común, adoptando condutas respectuosas para o seu gozo e propoñendo accións para a súa conservación e mellora.	Protexer e respetar o patrimonio natural e cultural e valoralo como un ben común.		
CA4.2 - Identificar feitos da contorna social e cultural desde a Prehistoria ata a Idade Antiga, empregando as nocións de causalidade, simultaneidade e sucesión.	Identificar feitos da contorna social e cultural desde a Prehistoria ata a Idade Antiga.		
CA1.1 - Utilizar dispositivos e recursos dixitais, de acordo coas necesidades do contexto educativo, de forma segura, buscando información, comunicándose e traballando de forma individual e en equipo, reelaborando e creando contidos dixitais sinxelos.	Utilizar dispositivos e recursos dixitais para buscar información e crear contidos dixitais sinxelos.		
CA1.3 - Buscar e seleccionar información, de diferentes fontes seguras e fiables utilizándoa en investigacións relacionadas co medio natural, social e cultural e adquirindo léxico científico básico.	Buscar información relacionada co medio natural, social e cultural e adquirindo léxico científico básico.		
CA1.4 - Realizar experimentos guiados utilizando diferentes técnicas de indagación e modelos, empregando de forma segura instrumentos e dispositivos, realizando observacións e medicións precisas e rexistrándoas correctamente.	Participa en experimentos guiados e no rexistro dos datos.		
CA1.5 - Realizar actividades no contexto da comunidade escolar, asumindo responsabilidades e establecendo acordos de forma dialogada e democrática e empregando unha linguaxe inclusiva e non violenta.	Participar en actividades cooperativas.		
		TI	50

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
- Procedementos de indagación adecuados ás necesidades da investigación (observación no tempo, identificación e clasificación, procura de patróns, creación de modelos, investigación a través de procura de información, experimentos con control de variables...).

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Vocabulario científico básico relacionado coas diferentes investigacións. - Estratexias de procuras guiadas de información na internet seguras e eficientes (valoración, discriminación, selección e organización). - Mapas e planos en distintas escalas. Técnicas de orientación mediante a observación dos elementos do medio físico e outros medios de localización espacial. - Responsabilidade ecosocial. A transformación e a degradación dos ecosistemas naturais pola acción humana. Conservación e protección da natureza. Os malos tratos animais e a súa protección. - Estilos de vida sustentable. O consumo e a produción responsables, a alimentación equilibrada e sustentable, o uso eficiente da auga e da enerxía, a mobilidade segura, saudable e sustentable, e a prevención e a xestión dos residuos. Pautas para a prevención de enfermidades, riscos e accidentes na súa contorna máis próxima. - Ocupación e distribución da poboación no espazo e análise dos principais problemas e retos demográficos. Representación gráfica e cartográfica da poboación con datos obtidos de fontes estatísticas. A organización do territorio en España e en Europa. - Compromisos e normas para a vida en sociedade. - O tempo histórico. Nocións temporais e cronoloxía. Localización temporal das grandes etapas históricas en eixes cronolóxicos. Temas de relevancia na historia (Prehistoria e Idade Antiga). - Interpretación do papel dos individuos e dos distintos grupos sociais, relacións, conflitos, crenzas e condicionantes en cada época histórica.

UD	Título da UD	Duración
6	Da Prehistoria ata a Idade Antiga.	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Identificar as características, a organización e as propiedades dos elementos do medio natural, social e cultural a través de metodoloxías de indagación e utilizando as ferramentas e os procesos adecuados.	Identificar algunhas características e propiedades dos elementos do medio natural, social e cultural.	PE	50
CA2.2 - Identificar conexións sinxelas entre diferentes elementos do medio natural, social e cultural, mostrando comprensión das relacións que se establecen.	Relaciona elementos do medio natural, social e cultural.		
CA2.3 - Identificar problemas ecosociais, propoñer posibles solucións e poñer en práctica estilos de vida sustentable, recoñecendo comportamentos respectuosos de coidado, corresponsabilidade e protección da contorna, e de uso sustentable dos recursos naturais, expresando os cambios positivos e negativos causados no medio pola acción humana.	Identificar algúns problemas ecosociais, algúns comportamentos respectuosos de coidado do medio natural e mencionar algúns cambios causados no medio pola acción humana.		
CA3.1 - Analizar a importancia demográfica, cultural e económica das migracións na actualidade, valorando con respecto e empatía a achega da diversidade cultural ao benestar individual e colectivo.	Coñecer as características básicas das migracións e valorando a diversidade cultural.		

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA4.1 - Protexer o patrimonio natural e cultural e valoralo como un ben común, adoptando condutas respectuosas para o seu gozo e propoñendo accións para a súa conservación e mellora.	Protexer e respetar o patrimonio natural e cultural e valoralo como un ben común.		
CA4.2 - Identificar feitos da contorna social e cultural desde a Prehistoria ata a Idade Antiga, empregando as nocións de causalidade, simultaneidade e sucesión.	Identificar feitos da contorna social e cultural desde a Prehistoria ata a Idade Antiga.		
CA4.3 - Coñecer persoas, grupos sociais relevantes e formas de vida das sociedades desde a Prehistoria ata a Idade Antiga, incorporando a perspectiva de xénero.	Coñecer persoas, grupos sociais relevantes e formas de vida das sociedades desde a Prehistoria ata a Idade Antiga.		
CA1.1 - Utilizar dispositivos e recursos dixitais, de acordo coas necesidades do contexto educativo, de forma segura, buscando información, comunicándose e traballando de forma individual e en equipo, reelaborando e creando contidos dixitais sinxelos.	Utilizar dispositivos e recursos dixitais para buscar información e crear contidos dixitais sinxelos.	TI	50
CA3.2 - Valorar positivamente as accións que fomentan a igualdade de xénero e as condutas non sexistas recoñecendo modelos positivos ao longo da historia.	Valorar positivamente as accións que fomentan a igualdade de xénero e as condutas non sexistas.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Vocabulario científico básico relacionado coas diferentes investigacións. - Avances no pasado relacionados coa ciencia e a tecnoloxía que contribuíron a transformar a nosa sociedade mostrando modelos que incorporen unha perspectiva de xénero. - Propostas de traballo cooperativo que supoñan un proceso de investigación e acción por parte do alumnado e faciliten o proceso de autorregulación de aprendizaxes. Cooperación e diálogo. Estratexias para a prevención e resolución de conflitos. - Estratexias de procuras guiadas de información na internet seguras e eficientes (valoración, discriminación, selección e organización). - Responsabilidade ecosocial. A transformación e a degradación dos ecosistemas naturais pola acción humana. Conservación e protección da natureza. Os malos tratos animais e a súa protección. - Estilos de vida sustentable. O consumo e a produción responsables, a alimentación equilibrada e sustentable, o uso eficiente da auga e da enerxía, a mobilidade segura, saudable e sustentable, e a prevención e a xestión dos residuos. Pautas para a prevención de enfermidades, riscos e accidentes na súa contorna máis próxima. - O valor, o control do diñeiro e os medios de pagamento. Da supervivencia á sobreprodución. - Os costumes, tradicións e manifestacións culturais da contorna. Respecto pola diversidade cultural que convive na contorna da cohesión social. A cultura da paz e non violencia. - Igualdade de xénero e conduta non sexista. Análise e reflexión sobre os estereotipos de xénero. - As pegadas da historia en lugares, edificios, obxectos, oficios ou tradicións da localidade. Os museos como espazo de aprendizaxe e gozo. - A función da arte e da cultura no mundo da Prehistoria e da Idade Antiga. - Iniciación á investigación e aos métodos de traballo para a realización de proxectos, que analicen feitos, asuntos e temas de relevancia actual con perspectiva histórica, contextualizándoos na época correspondente.

Contidos

- Interpretación do papel dos individuos e dos distintos grupos sociais, relacións, conflitos, crenzas e condicionantes en cada época histórica.

4.1. Concrecións metodolóxicas

Esta programación didáctica, tendo en conta o que establece a LOMLOE, basease en dúas liñas metodolóxicas e de actuación:

- O desenvolvemento dun modelo de aprendizaxe e dunha metodoloxía de ensino competencial.
- A implementación dun sistema de ensino inclusivo que teña en conta todo o alumnado.

O Deseño Universal para a Aprendizaxe (DUA) é o instrumento que, dunha forma prioritaria, facilita estes dous fins educativos. O seu obxectivo é ofrecer unha gran diversidade de recursos e propostas que se adecúen da forma o máis individualizada posible a todo o alumnado para ofrecer un ensino o máis inclusivo posible.

Co aspecto positivo de que esta liña metodolóxica permítenos combinar as súas metodoloxías e recursos con outros métodos de traballo (Aprendizaxe cooperativo).

Os puntos que vertebran esta liña metodolóxica son:

- A motivación é a base de toda aprendizaxe e esta ten un claro compoñente emocional e afectivo; compoñente que é diferente en cada alumna/o. Ofrecer diferentes formas de motivar e implicar o alumnado é clave para iniciar con éxito calquera aprendizaxe.

- A forma na que percibimos e comprendemos a información é diferente en cada persoa. Polo tanto, teremos que adaptar e individualizar o máximo posible os mecanismos de transmisión da información. Debemos transmitir a información a nosos alumnos/as utilizando o maior número posible de canles e formas de transmisión.

- A aprendizaxe lévese a cabo a través de actividades e tarefas a partir das cales é o propio alumnado quen constrúe as súas propias aprendizaxes. Faíse, polo tanto, patente a necesidade de diversificar estas actividades ou tarefas tanto en función das preferencias do alumnado como das súas capacidades.

- A diversificación de opcións para a aprendizaxe e, consecuentemente, a diversidade de materiais, recursos e metodoloxías a través das cales o alumnado pode aprender.

O DUA establece un marco teórico e, tamén, de recursos no que a figura do docente pasa de ser un transmisor de coñecementos a un facilitador. A súa función céntrase, polo tanto, en proporcionar ou ofrecer a maior diversidade de formas para que o alumnado poida motivarse, assimilar informacións e construír os seus propios saberes e habilidades.

Máis alá de ser un mero provedor de recursos ou metodoloxías o docente convértese nun guía que orienta o alumnado. Neste acompañamento o profesor debe realizar seis accións educativas:

- **Motivar-Activar:** pártese dunha situación da vida cotiá que sexa significativa para o alumnado e que serve de estímulo inicial da aprendizaxe e de contextualización e activación de coñecementos previos.
- **Estruturar:** constrúense e consolídanse os saberes do alumnado a partir da implementación de pautas, exercicios, actividades e tarefas adaptados ao nivel do alumnado.
- **Explorar:** ofrécéselle ao alumnado a oportunidade de indagar sobre os seus saberes e de avalialos a partir de actividades diversificadas por niveis de aprendizaxe ou polos intereses e habilidades do alumnado.
- **Aplicar-Avaliar:** automatízanse os saberes adquiridos a partir de diferentes estratexias educativas, en función do nivel do alumnado, e avalíanse para readaptar e adecuar ditas estratexias.

Os obxectivos propostos para a área de Ciencias Sociais os alcanzaremos a través de:

- A realización de proxectos significativos que partan dos coñecementos previos do alumnado e da súa contorna próxima, así como dos seus centros de interese (visita a nosa contorna para recoñecer os distintos accidentes xeográficos, realización de murais nos que faremos un resumo dos contidos traballados ou a preparación de exposicións de minerais recollidos na contorna).

- Actividades que partan da observación e experimentación, a través de diversas investigacións e traballos desenvolvendo estruturas de aprendizaxe cooperativo (experimentos nos que comprobaremos os estados da auga ou os fenómenos que se dan na Atmosfera como o efecto invernadoiro ou o ciclo da auga).

- Tarefas de aprendizaxe integradas que faciliten a contextualización de proxectos, pequenas investigacións no medio, resolución de problemas concretos, realización de debates sobre temas nos que o alumnado avance no desempeño das súas competencias (realización de distintos lapbook de maneira individual para traballar diferentes contidos).

-Tarefas nas que o alumnado teña que planificar, deseñar, propoñer e comunicar diferentes propostas e proxectos a situacións presentadas, fomentando a creatividade, empregando a información proporcionada polos medios tecnolóxicos e utilizando de xeito eficiente diferentes ferramentas e dispositivos dixitais (traballos de investigación

sobre aparellos que se utilizan para medir o clima, elaboración da liña da tempo ou a elaboración da árbore xenealóxica do alumno).

Para levar a cabo estas actividades:

- Partiremos dos coñecementos previos do alumnado, tendo en conta as súas aprendizaxes anteriores e o seu desenvolvemento cognitivo e emocional.
- As explicacións do docente irán acompañadas de apoio visual con imaxes, vídeos e a elaboración de esquemas e mapas conceptuais.
- Utilizaremos unha metodoloxía activa, manipulativa e contextualizada, achegando ó alumnado ao descubrimento activo a través da formulación de preguntas, procura de información de diferentes fontes seguras e fiables, así como da realización de experimentos sobre investigacións relacionadas cos distintos elementos naturais, favorecendo a realización de tarefas de aprendizaxe integradas e contextualizadas.
- E por último a realizaremos actividades de traballo individual e en equipo (traballo cooperativo).

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
RECURSOS HUMANOS
Titor/a, mestres/as especialistas e membros do equipo de orientación.
RECURSOS MATERIAIS
Libros do alumno/a, guías didácticas, dicionarios e libros de consulta.
Fichas de reforzo, ampliación e avaliación e recursos fotocopiáveis.
Material funxible (cadernos, lapis, bolígrafos, pinturas, rotuladores, distintos tipos de papel...).
Láminas de apoio visual, mapas, materiais manipulativos e para experimentar.
RECURSOS DIXITAIS
Panel dixital e ordenadores.
Aula virtual do curso, libros dixitais e enciclopedias online.
Páxinas web, vídeos educativos e aplicacións que facilitan a adquisición de contidos ou reforcen o aprendido.
RECURSOS ESPACIAIS
Aula ordinaria, biblioteca do centro, aula de Polos creativos e todos os espazos do centro que podenser utilizados para o proceso de ensino-aprendizaxe.
Os espazos que nos ofrece a contorna.
RECURSOS NON ESPECÍFICOS
Elementos natural: o que recollemos no patio, nunha saída...
Material reciclado.

Os distintos materiais e recursos que nos axudarán a presentar e desenvolver os contidos que vamos traballar, deben ser variados e de distinta natureza para non provocar a monotonía no traballo na aula. Deben ser axeitados aos contidos traballados, ás características e necesidades específicas de cada contexto educativo e, especialmente ás características individuais do noso alumnado.

Os criterios que seguimos para escollelos son: que sexan manipulativos, atractivos e significativos para a aprendizaxe

que se propoña.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Durante as primeiras semanas do curso realizaranse aos alumnos/as probas de avaliación inicial para determinar o nivel de coñecementos previos e o grao de desenvolvemento das competencias básicas.

Estas probas teñen como obxectivo facilitar información sobre o estado dos coñecementos dos alumnos/as, para poder determinar o seu nivel inicial e así elaborar un programa de traballo que favoreza o proceso de ensino-aprendizaxe.

Os resultados das probas, teñen unha especial importancia no caso de alumnado de nova incorporación e nos axudarán a localizar aos alumnos/as que poidan necesitar o apoio do equipo de orientación.

Non se pretende coñecer tódolos aspectos que se poden avaliar, senón solo aqueles que sexan máis relevantes e que servan de punto de partida das novas aprendizaxes na área de Ciencias Sociais.

A avaliación inicial non só debe recoller a valoración das competencias do alumnado, senón tamén a análise do clima da aula e das relación que se establecen entre os alumnos/as. Ao tempo que se fan as probas para avaliar as competencias, faranse dinámicas de cohesión para favorecer a boa relación do grupo.

Para completar esta avaliación inicial debemos:

- Revisar os informes do ano anterior, onde se recolle información sobre os resultados académicos obtidos nas distintas materias e, de ser o caso, dos plans de reforzo.
- Recolleremos información nas entrevistas co titor do curso anterior ou coa persoa orientadora.
- E nas entrevistas iniciais coas familias nas que obteremos datos relevantes sobre o alumnado en canto a súa personalidade, nivel de autonomía, situación familiar...

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	17	17	17	17	16	16	100
Proba escrita	50	50	50	50	50	50	50
Táboa de indicadores	50	50	50	50	50	50	50

Criterios de cualificación:

Entendemos a avaliación como un elemento fundamental e inseparable da práctica educativa, que permite recoller, en cada momento, a información necesaria para poder realizar os xuízos de valor oportunos que faciliten a toma de decisións respecto do proceso de ensino-aprendizaxe.

Por tanto, non se pode circunscribir a un só aspecto ou momento, senón que se debe estender ao longo de todo o proceso educativo de forma global e sistemática; por unha parte, indicando que obxectivos se conseguen e cales non, e, por outra, en que grao de profundidade e onde, como, cando e por que se producen os problemas ou erros.

A avaliación terá un carácter continuo, e teranse en conta os logros do alumno/a, así como a súa evolución. A obtención desta información realizarase a través de os seguintes instrumentos de avaliación, que terán un peso na nota final, especificado para cada unidade didáctica:

- Probas obxetivas, escritas ou orais, nas que se avaliará o dominio dos contidos traballados. Cada proba será elaborada e avaliada tendo en conta o peso asignado a cada criterio de avaliación.
- Rúbrica, que se utilizarán para valorar: exposicións tanto orais como escritas, traballos de investigación, actividades individuais ou colectivas, tarefas e traballos presentados.
- Escalas de observación, permite establecer estimacións de comportamentos, esforzo, interese e actitude.
- Listas de control, rexistra a ausencia ou presenza dun determinado trazo ou secuencia de accións.

- Rexistro anecdótico, recollen comportamentos non previsibles e que poden achegar información significativa para valorar carencias ou actitudes positivas.

A nota trimestral da área será a media ponderada das cualificacións obtidas en cada un destes apartados.

- Probas obxetivas, 50%.

- Actividades individuais e en equipo (tarefas que se encomendan ao alumno de forma individual), 40%.

- Esforzo, interese e comportamento, 10%.

O alumno/a que nas tres avaliacións dun área, obteña una cualificación positiva terá superada dita área. A nota final da área será a media aritmética das notas das tres avaliacións de dicha área.

No caso de alumnos/as con ACS, seguiranse os criterios de avaliación establecidos na adaptación curricular, que será elaborada pola persoa titora e polo equipo de orientación.

Criterios de recuperación:

Cando algún dos nosos alumnos/as obteñan unha cualificación negativa en algunha das áreas, poñerase en marcha un programa de reforzo individualizado, como medida ordinaria de atención á diversidade, para que estes alumnos/as consigan acadar os obxectivos mínimos da materia.

O reforzo educativo realízase dentro da aula polo titor/a, polo especialista en pedagogía terapéutica ou polos mestres/as de apoio.

Sempre debemos ter presente que a avaliación durante a etapa de Educación Primaria será continua e global, feito polo cal, aprobando avaliacións posteriores pódense recuperar avaliacións anteriores.

6. Medidas de atención á diversidade

Consideramos a atención á diversidade como o conxunto de medidas e accións que teñen como finalidade adecuar a resposta educativa ás diferentes características, necesidades, ritmos e estilos de aprendizaxe, motivacións, intereses e situacións sociais e culturais do noso alumnado.

O departamento de orientación será o encargado de xestionar e coordinar as accións que se leven a cabo.

Estas accións estableceranse en tres niveis:

1º - Prevención.

2º - Detección de alumnado con necesidades educativas específicas:

- Dificultades específicas de aprendizaxe.

- Condicións persoais ou familiares desfavorables.

- Altas capacidades intelectuais.

- Dificultades por ingreso tardío no sistema educativo.

3º- Atención ao alumnado con necesidades educativas específicas.

Estas tarefas quedan especificadas dentro do plan de acción tutorial e do plan de convivencia, así como nos plans de apoio dos mestres especialistas en audición e linguaxe e pedagogía terapéutica.

A atención ao alumnado que presenta necesidades educativas específicas rexerese polos principios de inclusión e normalidade e abranguerá a todos os alumnos que por un período da súa escolarización ou ao longo de toda ela requira determinados apoios ou atención educativa específica.

Estas medidas poden ser:

- Medidas ordinarias. Todas as que faciliten a adecuación do currículo, sen alteración significativa dos seus obxectivos, contidos e criterios de avaliación, ao contexto sociocultural dos centros educativos e ás características do alumnado. Estas medidas teñen como finalidade dar resposta ás diferencias en competencia curricular, motivación, intereses, relación social, estratexias, estilos e ritmos de aprendizaxe, e están destinadas a facilitar a consecución dos obxectivos e competencias establecidas para o nivel.

Potenciaranse metodoloxías baseadas no traballo colaborativo en grupos heteroxéneos, tutoría entre iguais e aprendizaxe por proxectos.

- Medidas extraordinarias, son todas aquelas dirixidas a dar resposta ás necesidades educativas do alumnado con necesidade específica de apoio educativo que poden requirir modificacións significativas do currículo ordinario e/ou supoñer cambios esenciais no ámbito organizativo, así como, nos elementos de acceso ao currículo. Aplicaranse unha vez esgotadas as de carácter ordinario ou se estas resultan insuficientes.

Estas medidas de apoio poderán levarse a cabo dentro do grupo, fóra do grupo ou facendo un agrupamento flexible.

Os criterios xerais de actuación serán:

- As medidas de atención a diversidade tenderán sempre a lograr o maior grado posible de integración no grupo de referencia.

- Todos os niveis educativos contarán, dentro do horario, con horas de apoio do profesorado especialista así como de outros profesorado con dispoñibilidade horaria. A distribución destes apoios estará en función das necesidades de

cada grupo e coordinaranse dende o departamento de orientación.

- Os apoios ou reforzos dentro ou fora do grupo, tanto a cargo dos titores como especialista tenderán a seguir o currículo ordinario na maior medida posible.
- Os apoios e reforzos de cada materia faranse dentro do horario establecido para a mesma.
- Estableceranse os apoios en función da avaliación das necesidades individuais ou grupais realizada dende o departamento e en colaboración co equipo docente.
- A organización dos apoios e reforzos terá sempre carácter flexible a fin de adaptar a resposta as necesidades de xeito efectivo.
- No caso de alumnado con adaptación curricular significativa seguirase o establecido na mesma con carácter individual.
- As actuacións previstas nos plans de apoio serán trasladadas a xefatura de estudos para a súa aprobación e inclusión na estrutura organizativa do centro.
- Comunicarase ás familias tanto ás actuacións previstas como o seguimento das mesmas procurando a súa implicación no proceso.

O Departamento de orientación asesorará en cada caso ás familias para acadar o maior grado posible de colaboración e coordinará se é necesario actuacións cos servizos de atención externa: servizos sociais, gabinetes psicolóxicos, asociacións, equipo de orientación específico, servizos sanitarios,... etc.

Fixarase as sesión de coordinación, entre o profesorado e o equipo de orientación, necesarias para facer o seguimento dos distintos programas e facer as adaptacións necesarias para cubrir o mellor posible ás necesidades dos nosos alumnos.

No caso de alumnado que permaneza un ano máis no mesmo curso seguiranse as indicacións establecidas no artigo 50 da Orde do 8 de setembro de 2021, en relación ao plan específico de reforzo, que ten como obxectivo atender e superar as dificultades que levaron a esa repetición.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6
ET.1 - Comprensión lectora.	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Expresión oral e escrita.	X	X	X	X	X	X
ET.3 - Comunicación audiovisual.	X	X	X	X	X	X
ET.4 - Competencia dixital.	X	X	X	X	X	X
ET.5 - Fomento da creatividade e do espírito científico.	X	X	X			X
ET.6 - Espírito do emprendemento	X	X	X	X	X	X
ET.7 - Igualdade entre homes e mulleres.	X	X	X	X	X	X
ET.8 - Educación para o consumo responsable.		X		X	X	
ET.9 - Educación para a saúde, incluída a afectivo-sexual.	X	X	X	X	X	X
ET.10 - Educación emocional e en valores.	X	X	X	X	X	X

Observacións:

Os elementos transversais non pertencen exclusivamente a unha área, senón que deben ser abordados ao longo de todas elas. Nesta programación, os elementos transversais, non están programados como contidos a ensinar, se non que serán tidos en conta ao longo de toda a actuación educativa.

Aínda que todos os elementos transversais poderían relacionarse con todas as unidades, marcamos solo aquelas unidades nas que o elemento transversal está presente dun xeito claro.

Certos elementos transversais, como a expresión oral e escrita ou a educación emocional estarán presentes en todas as unidades didácticas.

Por outra banda, contidos como o consumo responsable, serán abordados en unidades didácticas en concreto.

Outros trabállanse cando deseñemos actividades en grupo, como a igualdade entre mulleres e homes, a educación para a saúde, a formación estética, o respecto mutuo ou a cooperación entre iguais.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Roteiro pola contorna do colexio.	Para coñecer a xeografía da contorna do colexio o tempos que facemos unha recollida de lixo.	X		
Realización de experimentos.	O longo do curso faremos experimentos para comprobar o que estamos estudiando nas unidades relacionadas coa atmosfera e os estados da auga.	X	X	
Semana STEM.	Celebraremos a semana das ciencias, na que todos os alumnos do colexio preparan experimentos para presentar ao resto de compañeiros.			X
Proxectos realizados na aula de Polos creativos.	Nestes proxectos traballaremos distintos aspectos do proxecto anual de centro.	X	X	X
Charlas e obradoiros.	Relacionados co tema do proxecto anual.	X	X	X
Visitita a museos.	Nas que buscamos que os nosos alumnos aprendan a coñecer e respetar a cultura.	X	X	
Roteiro pola localidade	Para coñecer as rúas e camiños da localidade.	X	X	

Observacións:

Con relación as actividades complementarias e extraescolares remitímonos ao especificado no apartado de actividades complementarias e extraescolares da PXA do noso centro para este curso. Sen prexuízo de que poidan aparecer outras actividades que nos parezan interesantes para o noso alumnado e que decidamos levalas a cabo.

As actividades complementarias planificadas para este curso buscan proporcionar ao alumnado unhas aprendizaxes vivenciadas, empregando recursos distintos aos que atopamos nas aulas.

O feito de realizar actividades fora do entorno habitual de aprendizaxe ou mesmo con outras persoas implicadas, resultan moi motivadoras para o alumnado e serven de catalizador para a consolidación das aprendizaxes e para reforzar os elementos transversais que traballamos co noso alumnado.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
INDICADORES DE LOGRO DO PROCESO DE ENSINO

- Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro do grupo.
INDICADORES DE LOGRO DA PRÁCTICA DOCENTE
Metodoloxía empregada
- Utilizáronse distintas estratexias metodolóxicas en función do tema a tratar.
- Combinouse o traballo individual e en equipo.
Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
- O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.
- Contouse o apoio e a implicación das familias no traballo do alumnado.
- Usáronse distintos instrumentos de avaliación.
- Prestouse atención aos elementos transversais.
- Aproveitáronse os recursos dos que dispón o centro.
- Deuse un peso real á observación do traballo na aula.
- Incorporáronse as TIC aos procesos de ensinoaprendizaxe.
- Ofrecéuselles ao alumnado os resultados das probas, tarefas ou traballos.
- Comentouse co alumnado as correccións das probas, tarefas ou traballos.
- Déuselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar as correccións.
Medidas de atención á diversidade
- Adoptáronse medidas curriculares axeitadas para os alumnos con NEAE.
- Adoptáronse medida organizativas axeitadas para os alumnos con NEAE.
- Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.
- Fixéronse explicacións para todo o alumnado.
- Ofrecéuselle a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisaba.
- Elaboráronse actividades atendendo á diversidade.
- Elaboráronse probas de avaliación adaptadas ao alumnado con NEAE.
Clima de traballo na aula
- Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.
- Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.
- Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.

Descrición:

Para medir a adecuación do proceso de ensino e a práctica docente, ao rematar cada unidade didáctica propónse unha secuencia de preguntas que nos permitan avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora.

Estas preguntas estarán divididas en dous grupos:

- Indicadores de logro do proceso de ensino.
- Indicadores de logro da práctica docente.

Para indicar o grao de consecución de cada un delas; deberanse valorar do 1 ao 4, sendo o 1 o valor mínimo e o 4 o valor máximo. A análise dos resultados obtidos permitiranos comprobar cales son os puntos que debemos mellorar e cales os que están conseguidos.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Toda a programación está suxeita a ser revisada co obxectivo de adaptar o proceso de ensino-aprendizaxe aos diferentes ritmos, intereses e necesidades do alumnado.

Durante o desenvolvemento das diferentes unidades didácticas e ao remate das mesmas, xa está programada unha avaliación das mesmas coa finalidade de mellorar a súa programación. Esta avaliación ampliarase ao remate de cada trimestre, coa valoración de:

- Os resultados académicos obtidos polo alumnado.
- A información recollida a través dos indicadores de logro utilizados para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente do epígrafe anterior.
- Dos datos aportados polo equipo docente nas sesións de avaliación.
- E para medir a idoneidade da programación propoñemos unha secuencia de preguntas que nos permitan avaliar o funcionamento de dita programación.

Estas preguntas estarán divididas en tres grupos:

- Programación.
- Metodoloxía.
- Organización.

Para indicar o grao de consecución de cada un delas; deberanse valorar do 1 ao 4, sendo o 1 o valor mínimo e o 4 o valor máximo.

Cos datos recollidos formulase unha propostas de mellora nos apartados da programación que consideremos que teñen que ser modificados. Se os resultados fosen positivos continuarase na mesma liña de traballo.

As preguntas propostas para a valoración da programación son:

PROGRAMACIÓN

- As actividades seleccionadas son adecuados ás características do alumnado.
- Os obxectivos didácticos programados son alcanzables ou se axustan ás necesidades e intereses do alumnado.
- Os contidos se adecúan aos obxectivos didácticos seleccionados.
- O grao de complexidade dos contidos axústanse ás características psicoevolutivas.
- Os contidos secuenciados e temporalizados seguen unha organización de complexidade crecente.
- Os contidos cumpren o principio de globalidade e son integrais.
- As unidades formativas cumpren o principio de especificidade.
- As unidades didácticas réxense por unha temporalización lóxica.

METODOLOXÍA

- A metodoloxía empregada axústase ás necesidades e intereses do alumnado.
- É válida nosa metodoloxía para alcanzar os nosos obxectivos e contidos.
- A información inicial é suficiente. É clara e precisa.
- O coñecemento de resultados é explicativo e resolve os problemas de maneira efectiva.
- As estratexias son adecuadas para que o alumno asimile o que vai realizar.
- A motivación é adecuada para a execución das tarefas.
- Os reforzos que se dan son positivos máis que negativos.

ORGANIZACIÓN

- A posición do mestre é adecuada tanto na información inicial como no coñecemento de resultados.
- A organización de grupos facilita o desenvolvemento do proceso de ensino - aprendizaxe.
- As tarefas axústase ao desenvolvemento dos nosos contidos.
- Aproveitamento do tempo real de clase en tempo efectivo ou activo sobre o desactivo.
- O clima socioafectivo é adecuado entre mestre, alumno e grupo.

9. Outros apartados